Gimnazija
Murska Sobota

LJUDSKI Glas

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA OBMURSKE OKRAJE

Lastnik in izdajatelj Okrajni odbor OF M. Sobota; predstavnik Jože Vild Urejuje in odgovarja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: M. Sobota, Trg zmage 5 — Poštni predal 52 — Čekovni račun: Narodna banka M. Sobota 541-90332-2 — Naročnina: celoletna 300 din, polletna 150 din, četrtletna 75 din, mesečna 25 din. Izhaja vsak petek
Tiska Mariborska tiskarna

Štev. 33 — Leto IV. | Murska Sobota, 15. avgusta 1952 | Cena din 6.—

ZA VI. KONGRES KPJ
po vsem Prekmurju tekmovanje

Minulo soboto so se v Soboti sestali okrajni partijski voditelji — člani Okrajnega komiteja Komunistične partije Slovenije za soboški okraj in predstavniki občinskih komitejev. Poleg drugih, za razvoj in nadaljnje delo Partije v Prekmurju važnih zadevah, so na sestanku živo razpravljali o bližajočem se VI. kongresu Komunistične partije Jugoslavije, ki bo oktobra letos v Zagrebu.

Ponekod so že v teku tekmovanja v čast VI. kongresu KPJ, drugod pa se pripravljajo. V Soboti tekmujejo predvsem sindikalne družnice. Okrajni svet je pozval na tekmovanje v čast VI. kongresu KPJ delavce, člane sindikata iz Lendave, Ljutomera in Radgone. Kolektiv »Proizvodnje nafte« v Lendavi tekmuje poleg proizvodnih nalog v vzgojnem delu, v dvigu ideološke ravni članov delovnega kolektiva. Da bi tekmovanje v čast partijskemu kongresu uspešneje potekalo, so za področje Mestnega komiteja v Lendavi sestavili dva aktiva: partijskega in frontnega, in imeli že z obema seminar. Za posebno važno nalogo v tekmovanju smatrajo tolmačenje novih poti v našem zadružništvu. V Lendavi pripravljajo odprt partijski sestanek, tudi člani sindikatov in frontovci se pripravljajo nanj.

Tak odprt partijski sestanek so že imeli na Tišini. Ob številni udeležbi je dobro uspel. Tudi drugod se pripravljajo podobni sestanki. Občinski komite v Prosenjakovcih pripravlja številne sestanke frontovcev, na katerih bodo razpravljali o veliki vlogi naše Partije v izgradnji socialistične Jugoslavije in o razvojni poti do tega. Tudi pojačano utrjevanje kmetijskega zadružništva bo naloga komunistov prosenjakovskega okoliša v predkongresnem tekmovanju.

Tako bo v predkongresnih dneh tekmovalo vse Prekmurje v čast partijskemu kongresu.

Sobotna konferenca partijskih voditeljev v Prekmurju je naglasila tudi veliko važnost ideološkega izobraževanja partijskega članstva, ki naj bo za slehernega člana Partije prva tekmovalna obveznost. Za omahljivce in ljudi, ki bi hoteli s partijsko izkaznico zakrivati svoja početja in iskati osebne koristi, v Partiji ni prostora. Javni sestanki komunistov z ostalimi ljudmi bodo zato le še bolj poglobili vezi Partije in ljudstva in razkrinkali sovražnike našega napredka.

Pred Dnevom slovenskih brigad

Letos poteka 10 let, odkar so bile ustanovljene prve štiri slovenske brigade — Šercerjeva, Tomšičeva, Cankarjeva in Gubčeva. V počastitev te velike in pomembne obletnice pripravlja Glavni odbor Zveze borcev Slovenije proslavo, ki bo največja in po pričakovani udeležbi najobsežnejša, kar smo priredili podobnih v letih po osvoboditvi.

Proslava bo 13. in 14. septembra v Dolenjskih Toplicah pri Novem mestu in se je bodo udeležili ne le partizani prvih slovenskih brigad, temveč po možnosti vsi, ki so bili borci katerih koli slovenskih partizanskih enot, in bo ta proslava praznik slovenskega ljudstva, ki bo prihitelo iz vseh delov Slovenije. Že ves teden pred praznikom pa bodo občinske in mestne organizacije Zveze borcev po vsej Sloveniji proslavljale 10. obletnico ustanovitve brigad z odkrivanjem spomenikov in spominskih plošč padlim borcem, z različnimi prireditvami in kulturnimi programi.

Izkušnje patrulj pred Dnevom vstaje so ugotovile, da naši ljudje zelo cenijo spomine na najslavnejše dni naše zgodovine, zato bo gotovo tudi letošnji praznik prvih slovenskih brigad največji praznik vseh starih borcev, aktivistov in vseh naših ljudi, ki so prispevali ogromen delež za osvoboditev.

Še nekaj dni — in Prekmurski teden se bo odprl v Soboti. Razgibanost pred tem dogodkom se stopnjuje po vsem Prekmurju. To dokazujejo tudi številni, lepo uspeli občinski prazniki minulo nedeljo. Marsikaterega prebivalca soboške okolice že zdaj ustavi radovednost pred razstavnim prostorom pri gimnaziji, kjer vidno rastejo paviljoni in nasadi, med katerimi živahno vrvijo delavci in mladinci-brigadirji. Med številnimi prireditvami tedna bo gotovo zanimiv tudi »KMEČKI VEČER«. To bo večer prekmurskih plesov, zanimiva revija vaških godcev in pevcev.

DOGODKI ZADNJIH DNI

»ČISTKE V KOMINFORMISTIČNIH DEŽELAH pravzaprav ne pomenijo prav nič novega. Najvestejši služabniki Moskve izgube kar na mah tla pod nogami, njih dosedanje delovanje pa ocenijo »novi« ljudje ali neposredni moskovski odposlanci kot »izdajalsko, malomeščansko«, k temu pa dodajo po določenem receptu še »odklone v levo ali desno, vohunstvo v korist razrednega sovražnika« in tako dalje. Glasilo KP Romunije »Scantea« piše, da je bil odstavljen dosedanji romunski minister za socialno skrbstvo Radaceanu, eden od vodilnih članov nekdanje romunske socialdemokratske stranke. Po njegovi zaslugi je stranka stopila po osvoboditvi v zvezo z ljudsko fronto. Po doslej še nepotrjenih vesteh so na Madžarskem aretirali načelnika madžarske propagande Revaja. Podobne govorice krožijo tudi o Zoltanu Vasu, predsedniku urada za kmetijski načrt. Po obvestilu praškega radia so izključili dosedanjega predsednika mladinskega gibanja Zdeneka Hejzlarja, ker je »kot sovražnik deloval proti mladinskemu gibanju«. Na kongresu mladinskega gibanja so še odpravili tajnika Zveze mladine ČSR za Slovaško ter sekretarja slovaškega centralnega komiteja, medtem ko je po izjavi radia Prage član CK zveze Grohman »odstopil«.

Moskovska »Pravda«, češkoslovaško »Rude pravo« in romunska »Scantea« pa se v svojih člankih hudo jeze nad razmerami v tovarnah in nepazljivostjo direktorjev, partijskih organizacij itd. Je pač tako, da kažejo rezultati polletnega načrta dokaj klavrno sliko...

BOLGARSKIM KOMINFORMISTOM ni dovolj, da skušajo s svojimi diverzanti, ki jih spuščajo čez mejo na naše ozemlje, vzmerjati naše prebivalstvo in izzvati nerede. Prejšnji teden je prišlo do večje provokacije na otoku Gamma sredi obmejne bolgarsko-grške reke Marice. Ta otok so zasedle bolgarske čete že pred dnevi, češ da gre za bolgarski otok. Grška vlada je protestirala pri OZN in zahtevala njeno odločitev. Posebna podkomisija za Balkan je na lice mesta poslala svoje opazovalce. Ker se bolgarski vojaki niso hoteli zlepa umakniti, jih je k temu prisililo grško topništvo. Po završeni operaciji je podkomisija izdelala podrobno poročilo.

Kaže sicer, da grška vlada sama še ni na jasnem, ali pripada otok njej ali Bolgarom. Zato je zahtevala posredovanje OZN. Toda tudi bolgarska vlada bi lahko v tem primeru zahtevala posredovanje na miren način. Posegla pa je raje po sredstvu, kakor so lani storili Madžari z jugoslovanskim otokom na Muri. Če pa si še ogledamo položaj otoka Gamme, lahko ugotovimo, da leži na važni strateški točki v bližini bolgarsko-grško-turške tromeje. Ni pretirano trditi, da je bolgarska vlada po napotkih iz Moskve skušala podrezati sedaj, ko je prišlo do grško-turškega zbližanja in ko je na vidiku tudi grško-jugoslovansko in turško-jugoslovansko zbližanje, na tem delu sveta, da bi prišlo do spopadov in mednarodne napetosti in da bi na ta način znova padla iskra v »balkansko smodnišnico« in jo zanetila. Taki poizkusi zastraševanja pa bodo balkanske narode samo še bolj zbližali.

TUDI PACIFIŠKA KONFERENCA V HONOLULUJU je končala svoje delo. Zunanji ministri ZDA, Avstralije in Nove Zelandije niso dosegli nič pomembnega. Pacifiški pakt so ustanovili lani ob podpisovanju mirovne pogodbe z Japonsko. Ker se ameriška vlada zavzema za japonsko vlado, je na tej konferenci skušala pritegniti tudi Japonsko v pacifiški pakt ter tako ustvariti močno vojaško zvezo, kakršni sta Atlantski pakt in nameravano skupno poveljstvo za bližnji in srednji Vzod. Toda ameriški zunanji minister Acheson ni mogel uspeti. Pacifiški pakt je namreč rodil strah Avstralije in Nove Zelandije pred ponovnim napadom bodoče Japonske, kakor se je zgodilo v pretekli vojni. Zato o kaki vključitvi Japonske ni moglo biti niti govora. Zunanji ministri so sprejeli sklep, da v pakt ne bodo nikogar več sprejeli. Proti takemu sklepu so takoj naslednji dan protestirali Filipini, češ da gre za »diskriminacijo zoper temnopolte prebivalce«. S tem pa so pokazali svetu, da tudi sami ne verjamejo — prav tako kot Avstralija in Nova Zelandija — v miroljubnost bodoče Japonske. Tudi njih je japonska zasedba v pretekli vojni marsikaj naučila.

JUGOSLOVANSKO-AVSTRIJSKA MEŠANA KOMISIJA, ki bo reševala vprašanja dvolastniških imetij ob jugoslovansko-avstrijski meji na podlagi sporazuma med avstrijskim zunanjim ministrom in našo vlado, bo pričela svoje delo 19. t. m. v avstrijskem mestecu Bad-Gleichenberg. Gre za vrnitev posestev onih avstrijskih državljanov, ki jih ni prizadela jugoslovanska zaplemba na podlagi zakona zoper narodne izdajalce in okupatorjeve sodelavce, nikakor pa ne za vračanje nekdanjega avstrijskega imetja, kakor govore nekateri sovražni elementi v naših obmejnih krajih.

EGIPTOVSKA VLADA je te dni zaplenila imetje kralja Faruka ter pričela s »čistkami« državnega aparata. Težnje vafdistične stranke, da bi se ponovno dokopala do oblasti — če ne prej, pa vsaj na volitvah januarja prihodnjega leta —, so dokaj manjše, ker grozi stranki razcep. Dr. Mosaddiku se je posrečilo, da je po daljši razpravi prepričal perzijski senat, da mu je — kakor narodna skupščina — odobril posebna pooblastila na področju državnega gospodarstva in financ. V sredo se bodo ponovno pričeli preloženi razgovori med Francijo in Nemčijo o Posarju. Ni še namreč jasno, kakšen naj bo njegov statut sedaj, ko je začel Schumanov načrt o zahodno-evropski skupnosti jekla in premoga že delovati. Te dni je bila ustanovljena visoka oblast, ki bo nadzirala v imenu članic Schumanovega načrta proizvodnjo zahodnoevropskega jekla in premoga in urejevala prodajo. Po vesteh iz Aten grozi Grčiji vladna kriza. Opozicija namreč zahteva izredno zasedanje grške skupščine, v kateri pa vlada nima zagotovljene večine. Po vsej coni »A« tržaškega ozemlja so zadnje dni razširili letake, v katerih ljudstvo odločno protestira zoper prihod rimskih uradnikov iz Italije.

S SPREMEMBO STOPENJ AKUMULACIJE IN FONDOV
se bodo znižale cene steklu, kmetijskemu orodju, umetnim gnojilom, gradbenemu materialu in še nekaterim izdelkom

Gospodarski svet zvezne vlade je sprejel pomemben predlog o spremembi stopenj akumulacije in fondov. Predlog je bil predložen Prezidiju Ljudske skupščine FLRJ v potrditev.

To znižanje stopenj akumulacije in fondov bo omogočilo podjetjem, da znižajo cene svojim proizvodom. To pa obenem pomeni, da bodo tudi trgovska podjetja lahko znižala maloprodajne cene. V celoti znaša znižanje okrog 5 milijard dinarjev. Stopnje akumulacije so znižane tudi večjemu številu proizvodov široke potrošnje in proizvodov, potrebnih za kmetijsko proizvodnjo. To je predvsem industrija raznega stekla, peči, štedilnikov in kovinske opreme, fotomateriala, polivinila, predelave mleka, ribjih konserv itd. Posebno velikega pomena je znižanje stopenj tistim industrijskim panogam ki izdelujejo razne potrebščine za kmetijstvo, kakor na primer umetna gnojila, kmetijsko orodje in opremo za popravilo kmetijskih strojev. Za gradbeno delavnost tako na vasi kakor v mestih pa je velikega pomena znižanje stopenj v proizvodnji apna in opeke.

Ta pravkar omenjeni pomembni ukrep v našem gospodarstvu je rezultat povečanja proizvodnje v naštetih industrijskih panogah, kakor tudi znižanje stroškov proizvodnje, to je rentabilnejšega poslovanja.

SKRB ZA VZGOJO obrtniškega naraščaja v novi uredbi O VAJENCIH

V zadnjem zveznem Uradnem listu je izšla nova uredba o vajencih, ki skupno z najnovejšo uredbo o nagrajevanju vajencev prilagaja učne odnose novo nastalim pogojem v našem gospodarstvu.

Nova uredba prinaša novosti glede pogojev dela, ki jih mora izpolniti oseba, ki želi postati vajenec. Postavljen je namreč ostrejši kriterij glede šolske izobrazbe. Dočim je po prejšnjih predpisih zadostovala le pismenost, zahteva sedanja uredba nižjo gimnazijo ali sedemletko in le v izrednih primerih 4 razrede osnovne šole. Nova učna pogodba zahteva obširnejše pogoje glede pravic in dolžnosti delodajalca in vajenca.

V pogodbi mora biti navedeno, da se vajencu zagotavlja najmanj 8 dni dopusta pred končnim izpitom, odnosi med osebjem podjetja in vajencem pa morajo biti pravilni. Hrana, ki jo daje delodajalec vajencu, mora biti zadostna in zdrava, stanje pa higiensko.

Tudi v dolžnostih vajenca so nekatera dopolnila, n. pr. da mora izvrševati ukaze starešine podjetja in učiteljev v šoli, da mora čuvati tajnost podjetja in da pazi na svoje zdravje in higijeno. Razumljivo je, da uredba ne pozablja osnovno dolžnost vajenca, da se mora vestno in marljivo, strokovno in splošno izobraževati.

Vajenci se po novih predpisih praviloma sprejemajo v uk od 1. junija do 30. septembra. V uredbi je v posebnem členu določeno, da mora v podjetju kvalificirana oseba vajence poučevati. Za pravilno usposabljanje mladih kadrov je v uredbo vnešen zahtevek, da mora vajenec ob koncu vsakega šolskega leta polagati praktični izpit, da se preizkusi doseženo strokovno znanje. Spremenjen je tudi delovni čas, ki znaša v prvem letu 42 ur tedensko, v drugem letu 45 ur ter v tretjem letu 48 ur tedenskega dela s 36 urami prakse.

Glede dopusta je določeno, da morajo vajenci letno imeti ob letnih počitnicah namesto dosedanjega 14-dnevnega, tridesetdnevni dopust, poleg tega pa 7 prostih dni ob zimskih počitnicah.

V uredbi so nadalje obširni predpisi o pogojih, po katerih se lahko razdere učna pogodba, kakor tudi o organih, arbitraži, ki rešuje nastale spore.

Z ozirom na to, da je zaradi ukinitve obrtnih delavnic v lanskem in letošnjem letu ostalo nekaj vajencev brez učnega mesta, kar je po dosedanjih predpisih bilo težko urediti, je v novi uredbi določeno, da so okrajni LO in republiški organi za gospodarstvo dolžni skrbeti za to, da vajenci dobijo novo učno mesto. Kakor doseda bo tudi v bodoče določeno, koliko vajencev mora imeti kakšno podjetje. To določilo je izpolnjeno še v tem, da bo podjetje, ki ne bi hotelo sprejeti vajenca, moralo vseeno plačevati stroške za vzgojo vajencev, ki se bodo izučili na drugem mestu. Podjetja se lahko med seboj sporazumejo glede razporeditve njihovih vajencev, ne smejo pa pri tem pozabiti na obveznosti iz nastalega sporazuma.

Ob zaključku določa uredba kazenske sankcije za delodajalce, ki se ne bi ravnali po določilih nove uredbe.

Z novo uredbo o vajencih je storjen še en korak naprej k izpopolnitvi delovnopravne zakonodaje, izpopolnjene so mnoge vrzeli, posebni predpisi pa bodo še uredili nekatere probleme, ki jih uredba samo nakazuje in pušča odprte.

Naloga vseh, ki so po uradni ali drugi dolžnosti dolžni in zainteresirani, da urejujejo vajeniška vprašanja, bo predvsem v tem, da bodo uredbo čimprej in najboljše pojasnili, da bo lahko že v začetku zaživela brez večjih napak.

—o—

VREMENSKA NAPOVED
za čas od 14 do 21. avgusta.

Med 14. in 15. avgustom prehod kratkotrajnih padavin, nato dva dni lepo vreme. Od 17. avgusta dalje nestalno s pogostimi padavinami in hladneje.

V NEKAJ VRSTAH

MARŠAL TITO je v preteklem tednu obiskal tovarno »Titan« v Kamniku. V prisrčnem razgovoru se je zadržal z delavci kolektiva, nato pa si je ogledal hišo, kjer je pred leti sam stanoval kot delavec te tovarne.

V JUGOSLAVIJO JE PRISPELA delegacija socialistične mladine Belgije, ki se bo kot gost Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije mudila v naši državi približno dva tedna.

PET MLADINSKIH DELOVNIH BRIGAD iz LR Slovenije se je te dni vrnilo domov iz delovišč ob reki Neretvi, kjer so delale na gradnji proge in ceste. Brigade so tekmovale z ostalimi mladinskimi brigadami pri gradnji hidrocentrale Jablanica in so bile trikrat pohvaljene.

V VRŠCU bo romunska narodnostna manjšina imela konec avgusta svoj festival, tako kot so ga že imeli letos pripadniki madžarske in za njimi slovaške manjšine v Jugoslaviji. Priredili bodo tudi razstavo, ki bo prikazala uspehe romunske narodne manjšine na kulturnem področju v Jugoslaviji.

GOSPODARSKI SVET ZVEZNE VLADE je izdal odločbo, po kateri se bo izplačevalo uživalcem osebnih in družinskih pokojnin ter invalidnin 27 % njihovih prejemkov v industrijskih bonih.

LETOS BODO V BOSNI IN HERCEGOVINI popravili, oziroma obnovili skupno okrog 100 km cest. Najvažnejše ceste, to je one, ki vežejo LR Bosno in Hercegovino z ostalimi republikami, so že obnovili. Ceste opremljajo tudi z mednarodnimi prometnimi znaki.

II. OKRAJNA GOSPODARSKA RAZSTAVA V LJUTOMERU
od 24. avgusta do 7. septembra 1952

Beseda naših bralcev

Kako dolgo še?

Lahko bi tudi dejal: Stara navada — železna srajca in dopis priključil kot nadaljevanje k zadnjemu članku v »Ljudskem glasu« pod istim naslovom. Tudi vsebina je namreč ista, le ljudje v njej so drugi.

Pri Stanku Zagorcu v Gornji Radgoni, posestniku in mlinarju, na Kardeljevi cesti 56, stanuje štiričlanska družina Antona Videmška. V družini sta dva otroka v starosti 2 do 3 let. Štiričlanska družina stanuje v prostorih, kjer je bila svojčas kleparska delavnica in shramba za orodje. Lastnik hiše pa ni tako skromen. Za svojo tričlansko družino ima v visokopritlični hiši kar tri sobe s kuhinjo in podstrešno sobo, za zabavo pa zahteva od najemnika, da se odstrani iz že tako tesnega in higienskim pogojem neodgovarjajočega stanovanja. Da bo zabava popolnejša, mu je nagajivi lastnik odstranil stranišče, razbil stekla na vratih in s tem ustvaril ugodne pogoje za izlet številnih muh iz bližnjega hleva pa tudi smrad se tovariško meša z zrakom, kateri naj bi bil svež in čist za zdravo rast malih otrok. Ker se najemnik ne more izseliti iz tega že tako »udobnega stanovanja«, niti mu ne more stanovanjska komisija čez noč ustvariti res boljšega stanovanja — skrbi za to vljudni lastnik. Odstraniti še okenska stekla je kar enostavno, potem najemniku še malo ponagajati s pitno vodo — odrekati mu uporabo vode za pranje in kuhanje in tako dalje. Vsega tega se poslužuje lastnik hiše, ki se »stiska« v trosobnem stanovanju.

To pa še ni dovolj. Mera mora biti še bolj polna. Zato je treba najemniku odstraniti iz gospodarskega poslopja svinjak in drva, čeprav je tam dovolj prostora za oboje. Tudi znesek najemnine mu ni dovolj. Videmšek mora plačevati za 7 m³ 900 dinarjev, to je devetkrat več, kot je določila stanovanjska komisija. In ker je pot do hišnega gospodarja predolga, mu mora najemnik najemnino nakazovati po pošti.

In zakaj vse to? Zagorc bi rad izkoriščal svoje najemnike za delo na polju. Ker ti tega nočejo — jim lepo nagaja. Pa tudi drugače je sploh nagajiv človek. Z lovsko puško strelja kokoši, mačke in pse, če zaidejo na njegovo posestvo. Res, zabavna zgodba o zabavnem človeku!

Toda pošteni frontovci Radgone vprašamo Zagorca: kdaj bo nehal prezirati malega delovnega človeka? Res, kako dolgo še? *Fr. K.*

Tekstilne tovarne znižujejo cene

Na trgu tekstilnih izdelkov je bilo v zadnjem mesecu zabeleženo novo znižanje cen. Beograjsko podjetje za promet s tekstilnimi izdelki na veliko »Beograd«, ki ima skladišča 6 velikih tovarn iz Slovenije, je zadnje tedne zabeležilo velik promet, ker so tovarne po vrsti znižale svoje cene. Najprej je skladišče »Tiskanine« iz Kranja znižalo svoje cene bombažnim tkaninam in tkaninam iz umetne svile povprečno za 20 odstotkov. Najobčutnejša je bila pocenitev tkanine »Živa« iz umetne svile od prejšnjih 863 na 660 dinarjev pri metru, medtem ko je bila cena običajnemu tiskanemu blagu znižana od 406 na 357 oziroma od 457 na 386 dinarjev. Samo to skladišče je po znižanju cene v 20 dneh prodalo za 187 milijonov dinarjev blaga. Prav tako je sredi julija znižalo cene skladišče Industrije volnenih izdelkov »Volna« iz Laškega, ki je na primer ceno običajni moški volneni tkanini iz mikane volne zmanjšalo od 1600 na 1250 dinarjev pri metru. V začetku avgusta pa je svoje cene znižalo tudi skladišče Bombažne predilnice in tkalnice iz Tržiča, in sicer za 20 odstotkov. To znižanje cen je izzvalo tudi postopno pocenitev tekstilnega blaga v maloprodaji. Na trgu tekstilnega blaga pričakujejo, da bodo tudi druge tovarne primerno znižale svoje cene.

Gasilci se pripravljajo

Dne 16. in 17. avgusta bo v Ljubljani I. gasilski festival. Na tej zanimivi prireditvi se bo ljudstvo seznanilo, kako naši gasilci z orodjem in opremo izvršujejo človekoljubne namene gasilstva. V Sloveniji je v raznih gasilskih društvih včlanjeno nad 43 tisoč aktivnih gasilcev. Po prihodu delegacij v Ljubljano, bo v soboto, 16. avgusta popoldne, slavnostna seja. Najbolj zaslužnim delavcem v gasilskih organizacijah bodo razdeljena odlikovanja. Na stadionu bo skupna vaja gasilcev za velik nastop s sekiricami. Zvečer pa bosta nastopili skupini gasilcev iz Slovenj Gradca in Preddvora. V kopališču Kolezije pa bo mestna gasilska zveza Ljubljana imela velike vaje na vodi. Sočasno bodo na večjih trgih v Ljubljani koncerti gasilskih godb. Na ljubljanskem gradu pa bo zvečer velik ognjemet.

V nedeljo, dne 17. avgusta, bo ob 5. uri zjutraj budnica po mestu, ob 8. uri pa parada gasilcev, popoldne med 14. in 17. uro pa velika prireditev na Stadionu. Razen tega bodo te dni tudi razstave gasilskega orodja, vozil in opreme. Danes, t. j. v petek, 15. avgusta, pa bo medmestno tekmovanje gasilskih zvez glavnih mest republik in mestne gasilske zveze Maribor, Celje in Kranj.

Na festivalu bodo nastopili tudi pionirji in kot smo že poročali v našem listu, se bo festivala udeležilo tudi precej gasilcev iz naših krajev, z obeh bregov Mure.

Skrite rezerve v ljutomerskih gostilnah

V zadnjem času so Ljutomerčani precej zabavljali na rovaš mestnih gostinskih podjetij; eni se hudujejo, ker morajo piti nekakovostno kapljico, drugi so se sporekli nad visokimi cenami gostinskim dobrinam, največ nezadovoljstva pa je povzročila odločitev uprave restavracije »Prlek«, ki je svojim abonentom zaračunala dnevno hrano po 140 din. Ni naš namen, da bi se spuščali v podrobnosti te kritike, ki je brez dvoma koristna, kolikor temelji na resnici. Vendar pa je njej treba dodati še nekatere podatke, ki osvetljujejo poslovanje gostinskih obratov. Poglejmo, kje tičijo vzroki, da se stanje v gostinstvu ne more normalizirati!

Napak bi bilo zvaliti vso krivdo na gostince. Da so cene gostinskim dobrinam v Ljutomeru nekajkrat nenavadno porasle, je pripisati tudi neurejenim razmeram na trgu. Tako so se morali gostinski obrati večkrat bojevati z nelojalno konkurenco, ki so jo vsiljevala podjetja za odkup in prodajo vina. Zgodilo se je n. pr., da je vinarska zadruga prodajala gostinskim obratom od drugod uvoženo vino, medtem ko je točilnica trgovskega podjetja pri zadružnem skladu bila založena s pristnim domačinom. Gostinci so bili večkrat odvisni od dobre volje voditeljev teh podjetij; zgodilo se je, da so morali kupiti manj kakovostno vino, če so hoteli sploh postreči svojim gostom. Sprva določene cene vinskemu pridelku niso bile sprejemljive za vinogradnike in vinogradniške zadruge, saj niso upoštevale visokih proizvodnih stroškov v vinogradništvu. Zaradi tega je nastal na vinskem trgu nekak zastoj; vinogradniki so čakali na ugodnejše cene in držali vino v svojih kleteh. Razumljivo je, da so se gostinci znašli v neugodnem položaju z zvezanimi rokami, saj so morali mirno prenašati monopolno politiko vinarske zadruge, ki je na podeželju diktirala cene vinskemu pridelku. Še več! Točilnica zadružnega sklada, ki je vedno postregla svojim gostom s prvovrstnim vinom, je bila oproščena nekaterih obveznosti napram državi, tako da je lahko nemoteno konkurirala gostinskim obratom. Seveda se je ta konkurenca odražala v razliki cen. Gostinci pa so imeli težave še pri nakupu drugih dobrin; na trgu je namreč mrgolelo tujih nakupovalcev, ki so preplačevali kmetijske pridelke in živino za ceno mastnih provizij in nagrad. Gostilničarju ni preostalo nič drugega, kakor da je kupil dobrine po cenah, ki so jih diktirali prekupčevalci in dobro plačani nakupovalci. Vsi ti pojavi, ki pa le delno upravičujejo neurejene razmere in visoke cene v gostinskih obratih, narekujejo, da bo treba v bodoče posvečati več pozornosti razmeram na trgu in jih ozdraviti v korist kmeta in potrošnikov. Brez dvoma bodo potem tudi gostinci laže poslovali in postregli svojim gostom s cenejšimi dobrinami.

Druga zadeva pa je poslovanje v gostinskih obratih, so skrite rezerve, ki bi ob sprostitvi znatno vplivale na pocenitev dobrin. Poslužimo se nekaterih podatkov revizijske komisije, ki je pred kratkim pregledala poslovanje ljutomerskih gostincev.

AH, TA AKUMULACIJA...

Vse preveč je negodovanja okrog družbenega prispevka, ki ga morajo gostinski obrati plačati v državni proračun. Zamislite si samo, kakšen občutek ima abonent v hotelu »Prlek«, ko mora stalno poslušati očitke svojega upravnika, ki nekako takole moleduje: »Če ne bi bilo tega družbenega prispevka, bi še šlo... Tako pa ne moremo nikamor! Bodite zadovoljni, da vam damo hrano po taki ceni« (4200 dinarjev na mesec!) itd. Tarnanja je torej na pretek, tako da se abonent nasiti prej, preden mu prinesejo krožnik z juho na mizo. Ali je res družbeni prispevek vsega kriv? Nihče ne more oporekati težav, s katerimi se borijo, vendar pa je treba povedati, da so v mesecu juniju zabeležili okrog 40.000 dinarjev čistega dobička. Že samo ta številka dokazuje, da so se preveč lovili za dobičkom, medtem ko so na pocenitev mesečnega abonmaja pozabili. Če upoštevamo, da nameščenci, ki dobivajo zmerne mesečne plače, plačajo mesečno za hrano samo 1000 din, potem njihovi stvarni prejemki narastejo in za par tisočakov posekajo plače nižjih in srednjih uslužbencev v državni upravi. Zato bi bilo prav, če bi vodstvo tega obrata osvojilo mnenje revizijske komisije, ki je predlagala, naj bi nameščenci plačali na račun hrane vsaj naturalne dobrine, dočim bi se jih za ostale dajatve oprostilo. To naj bi bila nagrada za nadurno delo v obratu. Po mnenju izvedencev bi lahko odpustili delovno moč v kuhinji, seveda za ceno polne zaposlitve ostalega osebja, zlasti sobarice, ki se je do sedaj zelo nerada »vtikala« v kuhinjske zadeve. Upoštevajoč te predloge bi kolektiv mesečno prihranil blizu 20.000 din. Račun torej pokaže, da bi se z odkritjem notranjih rezerv le našla sredstva za pocenitev prehrambenih dobrin v dobro rednih abonentov in da so neosnovane bajke o preveliki akumulaciji. Ali naj bo zgolj čisti dohodek merilo za dobro poslovanje gostinskega obrata? Menimo — in tako menda mislijo vsi potrošniki — da lahko govorimo o dobri gostilni le takrat, če so njeni gostje zadovoljni s postrežbo. Pod pojmom »postrežba« pa je treba razumeti tudi cene dobrinam in okrepčilom.

V restavraciji »Jeruzalem« je kontrola ugotovila nekaj napak v knjigovodstvu. Tako so nepravilno knjižili izdatke za potrebščine, ki jih uporabljajo v razdobju več mesecev. Pa tudi plačni fond so razdelili na posamezne mesece in po tem razdelilniku izplačevali prejemke, ne da bi upoštevali promet v posameznem mesecu. Lahko bi celo dejali, da so plače uslužbencev v tem obratu nekoliko previsoke. Par primerov! Upravnik je v juniju prejel 13.141 din, čeprav mu je v tarifnem pravilniku določena plača v znesku 9400 din; knjigovodkinja je prejela 12.023 din namesto 8600 din, kakor določa pravilnik; pomožna kuharica 9014 din, itd. Če pa še upoštevamo ugodnosti pri hranjenju, saj plačajo samo 500 din na mesec, potem so plače v resnici za 2800 din večje, upoštevajoč vrednost abonmaja v sosednji restavraciji. Tudi v tem lokalu bi se dalo znižati režijske stroške in izdatke na plačah, bodisi z realnim nagrajevanjem nameščencev, zlasti pa uslužbencev (knjigovodja), morebitno odpustitvijo odvišne delovne moči v kuhinji itd. Po približnih cenitvah bi lahko z boljšo organizacijo dela prištedili okrog 20 tisočakov, kar bi bila precejšnja pridobitev za ves kolektiv.

Zdaj pa se preselimo še v Radgono, v gostinski obrat, ki slovi po mnogo boljši postrežbi gostov. V tem lokalu je meseca junija veljal mesečni abonma samo 2700 din, čeprav so si gostje lahko izbirali jedila. Tu se tudi upravnik Hibler obrne, če natakarica ne zmore svojega posla. Zato se ne smemo čuditi, če so uslužbenci OLO v Ljutomeru raje lačni odhajali v Radgono in se v domačem lokalu do sitega najedli. Toda postreženi so bili z okusnejšimi jedili za manjši denar! Kuharica, ki sicer prejema le 7280 din na mesec, je znala zadovoljiti svoje goste, saj je večkrat sedla med nje in jih povprašala, kako so zadovoljni s hrano. Tudi knjigovodkinja dobro opravlja svoj posel, čeprav prejema le 4500 din mesečne plače. Pa kapljica je zmerom nekoliko cenejša. Res je sicer, da bi tudi v tem obratu lahko odpustili eno služkinjo (imajo dve) in tako delno pokrili izgubo v kuhinji, vendar pa je upravnik zatrdno prepričan, da bo kljub temu zvozil brez primanjkljaja. Mar ga ne bi bilo mogoče posnemati v vseh dobrih lastnostih?

Že nekaj bežnih podatkov zadostuje, da pokažemo na nekatere napake, ki so se dogajale v ljutomerskem gostinstvu, vendar le v pouk z željo, da bi se delavski sveti omenjenih obratov bolj zanimali za kulturno postrežbo Ljutomerčanov in tujih gostov. Prav bi bilo, da se že enkrat resno zavzamejo za ozdravljenje razmer v gostinstvu ter poskrbe, da se bo glas o gostoljubnosti Prlekov najprej udomačil tudi na njihovem delovnem področju.

—o—

Zadružni dom v Stročji vasi in še kje v soseščini

V Stročji vasi je danes ena gospodarsko najmočnejših KDZ v ljutomerskem okraju, pa tudi najslabši zadružni dom je v tej vasi.

Še danes nam stročki frontovci in zadružniki iz VDZ Presika povedo, kako so takrat več tednov tekmovali ter dan in noč vozili na gradbišče gradivo, postavljali surove zidove, dvigali ostrešje in planirali temelje za bodočo veliko kulturno dvorano, skladišče itd. Sleherni se rad spominja tistih dni, polnih delovnega poleta in zadovoljstva nad hitro dvigajočim se zadružnim domom. Koliko radosti in frontovskega ponosa se je tisti čas razlilo po okoliških vaseh, ki so pomagale graditi dom, dom, ki naj bi jih v bodoče še bolj zbliževal, tako pri delu kakor tudi na polju ljudske kulture in splošnega napredka vsake vasi.

V letu 1949-50 so v ljutomerskem okraju v surovem stanju odprli celo vrsto zadružnih domov; pri Miklavžu, Verženju, Stročja vasi, Križevcih, Logarovcih, Cvenu itd. V kratkem času je prostovoljno delo rodilo silen uspeh, ki je obetal ljutomerskemu okraju celo vrsto gospodarskih in kulturnih žarišč.

Nekaj let je že od takrat. Če bi frontovci in zadružniki delo okoli zadružnih domov nadaljevali še nekaj časa tako, kakor so z delom pričeli in dvignili domove v surovem stanju, bi imel ljutomerski okraj danes že celo desetino vzorno urejenih zadružnih domov. Zadruge bi imele svojo streho, množične organizacije svoje prostore, ljudsko-prosvetno delo bi se v lepih dvoranah lahko razmahnilo do kraja in v sleherno vas. Nedvomno bi urejeni in opremljeni zadružni domovi dosti pripomogli k dvigu kulturne ravni na vasi.

Toda nekateri zadružni domovi so od takrat pa do danes ostali v istem stanju; dozidani v surovem stanju in nič več. Po vsem okraju od Verženja preko Grlave, Stročje vasi, Tomaža, Lukavec itd. zijajo prazna, gluha vrata in okna. Marsikaj je že tu in tam načel »zob časa«. Deževje ponekod razjeda slabo pokrito zidovje, ostrešje itd. Narava sama uničuje tisto, kar je ljudstvo zgradilo s svojimi žulji. Tako je gozd v Lukavcih že prerasel zadružni dom, da ga kmalu ne bo mogoče videti. Pa kaj nam bo zadružni dom, saj bomo zadrugo itak razpustili, se pogovarjajo lukavski zadružniki, ki v triletnem bivanju v zadrugi socialističnemu gospodarstvu niso dali nobene koristi. V nekaterih domovih pa so si namesto vaščanov uredile dom lastovke in ostale ptice ter divjad. Imajo pač kaj dobro zavetišče in še celo »kulturno«.

Nič boljše ni z zadružnim domom v Stročji vasi. Tu so si uredile na onem mestu, kjer so zbetonirali temelje za oder in dvorano, svoj kulturno-kopalni bazen — žabe. Namreč sam zadružni dom v surovem stanju je že pod streho. Pozneje so dozidali zidove za dvorano, katera pa še do danes ni pokrita z ostrešjem. Tako sedaj že dve leti štrli zidovje pod nebo, prepuščeno vsem vremenskim neprilikam in je danes na onem mestu, kjer bi moral biti oder, v kulturni dvorani — velik, skoraj 2 metra globok bazen, poln vode za žabe, ki se v lepem sončnem vremenu ob zidovih kulturnega bivališča bahato sončijo in reglajo svoj »rega, rega, kvak...«. Pa tudi šolski otroci so se že večkrat kopali v njem, ko so se ob poldanskih urah vračali iz šole. Ta dom, kakor tudi nekateri ostali v ljutomerskem okraju, še daleč niso postali središče in žarišče vaškega in zadružnega življenja.

Stročja vas še danes nima primernih skladišč in mora mnoge pridelke, stroje in orodje shranjevati po privatnih skladiščih, kjer pride večkrat do kraje zadružnega imetja, okvar itd., ne da bi za to kdo nosil odgovornost. Ta nujno potrebna skladišča in pisarne bi se že lahko zdavnaj uredile, saj je zadruga za to že imela na razpolago finančna sredstva, katera so pa večkrat porabili za druge manj važne stvari, kot so pa skladišča, kulturni dom in podobno.

Res je, za popolno ureditev zadružnega doma v Stročji vasi je potrebno še okrog 2 milijona dinarjev kredita. Vendar bi pa zadruga že zdavnaj lahko dokončala s tistimi deli, ki so trenutno zadrugi najbolj potrebna (skladišča, dvorana, pisarna in trgovina) z lastnimi sredstvi, saj so po drugi strani šli težki stotisočaki v neplodno gospodarstvo po krivdi poedinih funkcionarjev zadruge. Za dokončno ureditev zadružnega doma pa tudi zadružno vodstvo ni vložilo dovolj truda, zato je še danes zadružni dom v Stročji vasi v istem stanju, kot je bil pred dvemi leti.

Skrajni čas bo, da se zadružno vodstvo v Stročji vasi ponovno loti dela in res dokonča, uredi in opremi prostore, ki so najbolj potrebni zadrugi. Frontovci in zadružniki bodo z delom gotovo prispevali svoj delež, še bolj kot takrat, ko so gradili prve temelje. Le s skupnim delom in napori se bo zadružni dom v Stročji vasi res dal urediti, da bo lahko služil svojemu namenu. Žabe pa si bodo morale poiskati novo bivališče v kaki drugi mlaki.

Zadružniki, frontovci Stročje vasi: ali bo to kmalu? M. I.

Bogastvo borskega rudnika

Naša zemlja krije v sebi mnogo naravnih bogastev. Po bogatih ležiščih rudnin je Jugoslavija med prvimi deželami na svetu. Nekateri naši rudniki slove daleč onkraj naših meja. Med njimi je zlasti naš največji rudnik bakra ne samo v Jugoslaviji, marveč tudi v Evropi, naš Bor. Nekateri »strokovnjaki« so že govorili da je bakrena ruda v njem izčrpana, da ga bo treba opustiti, pa so se temeljito zmotili. Nasprotno, Bor raste in dobiva nove naprave.

Sredi letošnjega leta bo začela v Boru obratovati nova elektroliza (čiščenje bakra z elektriko) Gradbena dela so bila v glavnem končana že aprila, zdaj so večinoma tudi stroji že montirani. Zmogljivost dosedanje elektrolize ni več ustrezala. Zato smo morali izvažati večinoma surov baker. S tem je naša dežela izgubila mnogo deviz. Tona elektrolitnega bakra je namreč približno dvanajstkrat dražja od surovega. Tona surovega da tono elektrolitnega bakra, in če pomislimo, da ga bo dajala nova elektroliza na leto 24.000 ton, bomo lahko razumeli pomen te nove industrijske naprave za našo zunanjo trgovino.

Namesto surovega bomo na tujih trgih prodajali elektrolitni baker, pa tudi to ne bo več dolgo trajalo. Domača industrija, valjarna bakra v Sevojnu in tovarna kablov v Svetozarevu, bosta predelali naš baker v pločevino, profile, verige, žico in kable, da bomo izvažali polizdelke in končne izdelke. V surovem bakru so tudi plemenite kovine: zlato, srebro in selen. Tuji kupci so nam jih sicer vračali, toda rafiniranje teh kovin smo morali drago plačati. Ko bo začela obratovati nova elektroliza v Boru, bo to odpadlo in naša proizvodnja plemenitih kovin se bo povečala za sto odstotkov.

Razen tega pa nastaja v Boru nenavadna tovarna — cianizacija. Konec letošnjega ali v začetku prihodnjega leta naj bi začela obratovati. V njej bodo iz kremenčevega peska, ki ga leži na površju velikanske količine, pridobivali zlato in srebro. Pravijo, da je kremenčevega peska toliko, da bo lahko cianizacija obratovala s polno zmogljivostjo nad 30 let. Narodna banka pa bo dobila vsako leto iz nje 700 kg zlata in 2900 kg srebra.

Razširjenje flotacije bo povečalo njeno sedanjo zmogljivost od tri do štiri tisoč ton rude dnevno. Zgraditev naprave za lažji in cenejši prevoz rude ter cele vrste manjših naprav bo znatno povečala proizvodnjo bakrene rude, ki že zdaj presega predvojno za kakih 30%. Vse delo, gradbeno in montiranje, so opravili domači delavci. Borski delovni kolektiv je največji v naši državi. Ko je šlo za odkrivanje novih rezerv, so začeli v Boru delati predvsem poizkuse z novim načinom kopanje rude. V Boru rude ne primanjkuje, pač pa gre za čim lažjo in cenejšo proizvodnjo. Bivši lastniki tega našega velikega rudnika so bili Francozi, ki jim je šlo samo za bogato rudo, da bi iz zemlje iztisnili čimvečje profite, za rudniške naprave pa se niso dosti zmenili. Kopanje rude smo v novi Jugoslaviji izpopolnili in organizirali na nov način, ki obeta velike koristi.

Pionirji nam pišejo...

V Framu pod Pohorjem smo. Nekaj čez 80 nas je. Pod zelenimi vrhovi preživljamo tri tedne šolskih počitnic.

Prav gotovo vas zanima, kaj počnemo in kako nam gre. Če bi vam rekli na kratko, da dobro jemo, spimo in se zabavamo, bi bilo premalo. Vse lepše je pri nas. Mnogo nas je, iz raznih krajev in dobro se razumemo. Tudi otroci madžarskih staršev so med nami, a vsi skupaj imamo svojo pionirsko organizacijo, katera skrbi, da imamo vsi pionirji, kar nas je v koloniji, enako prijetno življenje. Skoraj dnevno prirejamo izlete na Pohorje ali v bližnje vasi, kjer prav radi obiščemo grobove padlih borcev ali talcev in se s cvetjem oddolžimo njihovemu spominu. Pa tudi druge znamenitosti so v okolici naše kolonije, kar si vse radi ogledamo. Tovarišice, ki nas vodijo, nam skrbno razlagajo vse, kar je tu za nas novega in poučnega.

Zadnjič smo obiskali Mladinski dom v Slivnici, kjer smo videli, kako zelo skrbi naša ljudska oblast za vojne sirote in otroke brez staršev. Da vam priznamo: izzvali smo jih na tekmo v nogometu — in izgubili. No, nič zato; bili so pač boljši od nas. In še koliko vsega je! Lep otroški vrtec v Framu, stara kovačnica iz davnih let, kjer se dvigajo ogromna kladiva na vodni pogon, Planica, Maribor in ostali izleti nam bodo dolgo ostali v prijetnem spominu.

Pa še o našem šahu nekaj. Malokdo od vas je verjetno videl »živi šah«. Ko se vrnemo, vam bomo povedali, kako ta zadeva izgleda. Imamo svoje šahovsko moštvo. Na turnirju za prvaka kolonije tekmuje kar 22 pionirjev. Najboljši je še vedno Branko Kureš, ki še ni izgubil nobene igre. Ob nedeljah obiščemo kino, kjer običajno predvajajo jugoslovanske filme, večere pa nam krajša prijetno kramljanje ob tabornem ognju.

Na šport bi pa kmalu pozabili! To je naš najljubši opravek. Zlasti žoga nas razgiba, pa tudi plavamo mnogo.

Vas pozdravljajo pionirji II. izmene počitniške kolonije v Framu.

★

Dragi pionirji! Tudi mi vas pozdravljamo v imenu bralcev našega lista, se zahvaljujemo za vaše pisemce in želimo, da bi se vedri, še bolj zdravi in krepki vrnili domov, ko poteče vaše bivanje v počitniški koloniji.

Uredništvo.

PO PREKMURJU IN PRLEKIJI

TURNIŠČE. — Minulo nedeljo je bilo v Turnišču športno tekmovanje med občinama Dobrovnik in Turnišče. Dobrovničani so se vabilu odzvali kljub poznemu obvestilu in tako je tekmovanje trajalo preko celega dneva. z nemajhnim številom — 47 tekmovalcev. Dopoldne so se pomerili šahisti, kjer so odnesli zmago Dobrovčani, pri odbojki pa je bila sreča naklonjena domačinom.

Tekmovanje se je nadaljevalo popoldne, in sicer s kegljanjem in nogometno tekmo. Borba za zmago je bila posebno med nogometaši trda. Uspešni so bili gostje iz Dobrovnika, čeprav so jim domačini nudili močan odpor. Vsem prireditvam je prisostvovalo lepo število gledalcev.

★

GRLAVA Srednješolci iz Grlave in okoliških vasi tega dela Prlekije so nedavo tega uprizorili v dvorani zadružnega doma na Grlavi Finžgarjevo igro »Naša kri«. Igra je prav dobro uspela v zadovoljstvo številnih gledalcev.

Zamisel prleških srednješolcev, ki obiskujejo razne šole v Mariboru, Murski Soboti in drugod, je vsekakor pohvale vredna, saj služi kot lepa pobuda ostali vaški mladini in množičnim organizacijam za nadaljnje kulturno-prosvetno delo.

★

KAPELA — Zadnje čase je kaj živahno na gradbišču zadružnega doma na Kapeli. Že pred leti so pričeli z gradnjo doma, nato je delo zastalo, vse pa kaže, da so se sedaj dela resno lotili. Zidarji so svoja dela v glavnem že končali. Vaščani pridno pomagajo, z izdatno podporo pa je priskočila na pomoč tudi kmetijska zadruga. Pomagalo je tudi državno posestvo.

Kapelčani trdijo, da bodo dom kmalu toliko uredili, da bo lahko služil svojemu namenu. Kaj pa v sosednji vasi Radencih? Tudi tam stoji podoben dom. Kaj, ko bi še Radenčani malo pritisnili?

Nekateri Kapelčani so bili pred nekaj dnevi deležni kaj redkega dogodka. Pojavil se je lep jelen s košuto, po pripovedovanju lovcev z izredno lepimi rogovi in lepe rasti. Le od kod se je pojavil na Kapeli jelen, se sprašujejo kapelski lovci?

★

GANČANI. — Bolj poredko beremo v našem časopisu kaj o Gančanih. Običajno kaka vrstica se najde tu in tam o tem, kako živijo in kaj delajo prebivalci te vasi.

Preteklo nedeljo so tudi v Gančanih imeli večjo prireditev pred Prekmurskim tednom. Pokazali so lep napredek tudi tu. Poleg nastopa gasilcev in pionirjev so bili vidni tudi člani folklorne skupine iz Beltinec. Gostje so doživeli buren aplavz s svojim izvajanjem. Tudi igra »Razvalina življenja« je bila dobro obiskana. Prireditev se je udeležilo nekaj sto ljudi iz Gančan in bližnje okolice. Zaključek je tvorilo veselo ljudsko rajanje. V splošnem je treba pohvaliti celotno organizacijo vseh prireditev.

In še nekaj naj omenim. Gančanci so z nedeljsko prireditvijo pokazali, da so sposobni marsikaj izvesti in da jih prav nič ne moti, še manj pa straši izzivalen smeh okupacijskih županov, ki jih seveda ni manjkalo na prireditvi — vendar s kislimi in razočaranimi obrazi.

B. F.

★

LENDAVA — Okrajno sodišče v Lendavi je poklicalo na zagovor nekaj spretnih živinskih prekupčevalcev, večinoma iz Odranec. Žilica po lahkem a nedovoljenem prekupčevanju ni dala miru Jožefu Mertlu, Štefanu Gostanju, Jožefu Kocipru, Zveru, Hozjanu in še nekaterim. Kaj, ko bi se lotili kakega drugega opravka za napredek svojega kraja?

TIŠINA — Občinski dan na Tišini se je še kar dobro odvijal, le dež je malo ponagajal. Zjutraj se je za otvoritev razstave zbralo pri zadružnem domu okrog 500 občanov, ki so z zanimanjem sledili poteku prireditev. Sama razstava je za Tišino kljub nekaterim pomanjkljivostim še kar dobro uspela in vzbudila pri obiskovalcih resno zanimanje. Več o vsem prihodnjič.

★

PROSENJAKOVCI — V nedeljo so v Prosenjakovcih odprli gospodarsko razstavo občine Prosenjakovci. Razstava prikazuje zanimive izdelke domače obrti iz okolice Prosenjakovec in kmetijske pridelke. Odprta bo do prihodnje nedelje, ko bodo Prosenjakovčani končali svoj domači teden z večjo prireditvijo.

★

Obvestilo

Okrajna obrtna zbornica v Murski Soboti obvešča vse obrtne obrate, krojaške, frizerske in čevljarske stroke, da si lahko ogledajo najnovejše modne revije za leto 1952 v pisarni zbornice. Sprejemajo se tudi takojšnja naročila. Modne revije so prišle iz Zagreba in Ljubljane.

Prav tako imamo na zalogi še nekaj izvodov Pravilnika za opravljanje pomočniških in mojstrskih izpitov, katere si kandidati lahko nabavijo po ugodni ceni. Iz pisarne obrtne zbornice.

Ali se bodo na Tišini res razgibali?

Tako kot v Stročji vasi, pri zadružnem domu namreč, že četrto leto stoji pred vhodom v Tišino novodobna razvalina in čudno strmi v mimoidočega, kakor bi hotela vprašati, kdaj le se bodo med temi zidovi pojavili ljudje in nadaljevali z delom. Tako je bilo do nedavnega, ko je zadružni dom v Tišini čakal, kdaj se bodo odborniki kmetijske zadruge zbudili in mu posvetili več pažnje.

Navsezadnje se je le zgodilo tudi to. Prišla je na dan beseda, da bi pa le bilo dobro dograditi, pokriti in dalje urejevati zadružno zidovje. Vsaj začetek! Vse kaže, da tokrat ne bo ostalo samo pri besedah. O tem sem razmišljal zadnjo nedeljo v Tišini. Če sem pravilno poučen, so odborniki KZ sklenili, da bo Tišina do 10. avgusta pokrila dvorano zadružnega doma in uredila v domu prostore za zadružno prodajalno. No, vsega tega sicer ni bilo ravno v polni meri videti, več pa le, kakor drugekrati.

Nedeljski občinski dan je pokazal, da tudi Tišina marsikaj zmore. Prav zato pa bo vloga zadružnega doma toliko pomembnejša. Saj zdaj takorekoč ni prostora v Tišini, ki bi pošteno odgovarjal potrebam in tudi hotenjem občanov Tišine. In da so taka hotenja, dokazuje spet nedeljski občinski praznik v Tišini. Pevski zbor, šahisti, mladi športniki TVD »Partizan«, kmetovalci, ki želijo napredka, tudi prostora, kjer se lahko zmeniš o tem in onem; pa še kup podobnih zadev mi je rojilo po glavi, ko sem stikal okrog tišinskega zadružnega doma.

Kaj je še treba reči k vsemu temu? Nič več, dovolj naj bo to: Tišinčani, začeli ste (zdaj že drugič); pravite, da ste uvideli, da je prav tako. Le naprej. Samo glejte, da ne boste tudi drugič odnehali!

Š. L.

Naše vaške knjižnice

»Knjiga vzgaja in uči«, večkrat beremo v naših časopisih in revijah ter se popolnoma zavedamo, da je res tako. Odtod tudi skrb naše oblasti za ustanavljanje in vzdrževanje knjižnic. Koliko denarja izdamo za knjige, ki leže v zapraševanih omarah naših podeželskih knjižnic! Ali opravljajo svoje poslanstvo? — To je drugo vprašanje.

Živa vez med bralci in knjigami je knjižničar. To naj bi bil človek, ki vsaj bežno pozna našo literaturo in je sposoben dati nasvete izposojevalcem knjig. Zai moramo danes ugotavljati, da naša mladina rada posega po plehki literaturi, medtem ko se za dobra književna dela premalo zanima. Ta pojav pa še pospešujejo nekateri nerazgledani knjižničarji, ki radi odsvetujejo bralcem najnovejša književna dela, rekoč, da so »klump«. Kako naj potem pričakujemo, da bo mladina vzela dobro knjigo v roke? Prav ti nasveti knjižničarja so največkrat vzrok temu, da samevajo v zapraševanih omarah Levstikovi in Erjavčevi zbrani spisi ter najnovejša književna dela. A kako bridko se nam maščuje neodgovorno delo takih knjižničarjev! Zakaj je naša mladina, ki jo je vzgajal okupator, premalo razgledana, zakaj se še ni otresla okupatorjevega vpliva? Odgovor lahko najdemo v preprosti ugotovitvi: zato, ker ji nismo dovolj pomagali z dobro knjigo, niti z živo besedo!

Mladini je treba svetovati in ji pokazati vso lepoto naše literature, treba je kupovati dobre knjige, ki jih je dovolj na našem knjižnem trgu. Knjižničar, ki posreduje knjigo kmečkim bralcem, naj ne bo človek, ki prihaja v knjižnico zaradi tega, da odklene omaro in sede za mizo ter tu in tam nasvetuje z »dobro« ali »klump«. Takih knjižničarjev ne potrebujemo!

Ko sem se nekoč ustavil v neki podeželski knjižnici z iskreno željo, da bi pomagal knjižničarju, sem se nehote in kljub jezi od srca nasmejal. Jezi, pravim zato, ker iščeš in iščeš knjigo, nazadnje pa ugotoviš, da se signatura na knjigi in v katalogu sploh ne ujemata. da so različne knjige često vpisane pod isto signaturo itd. Skratka: živci ti odpovedo prej ko z delom končaš, nazadnje pa še nisi prepričan, da si delo dobro opravil, saj se lahko pokaže še kaka nova napaka! Za smeh pa poskrbijo takele cvetke: Jakob Solar Finžgar: »Student naj bo« — Jules Verne: »Vest in zakon« — Janez Propad: »Robinzon« — Maša Slavčeva: »Otani« — Zofka Svedrova: »Vladko in Mitka« itd. Kaj čudne zasluge je knjižničar pripisal Francu Erjavcu s knjigo »Pot nove Jugoslavije« ali pa Antonu Novačanu »Samorastniki«! Da pa so v knjižnici knjige, ki sploh niso vpisane, niti opremljene s številko in žigom, tako da jih lahko nezaželjen gost enostavno odnese, je dovolj žalostno. Ni sramota, da leže »Nova obzorja« nerazrezana, čeprav najdemo na njihovih straneh toliko lepega in zanimivega čtiva?

Še lepše cvetke sem našel v inventarni knjigi sosednje knjižnice. Naj navedem par primerov: Anton Slodnjak: Zgodovinski roman (t. j. »Pogine naj pes«), Anatolij K. Vinogradov: »Roman« (?), Karel Grabeljšek: s. KZ izd. 1947« (?), Maksim Gorki: »Posvečujem svojemu sinu« itd. itd. Čudovite cvetke, ob katerih se človek nasmeje, a ta smeh je grenák. Ko opazuješ prekrščeni knjižni zaklad, se nehote sprašuješ: »Kdo je kriv, da naše knjižnice le životarijo, kdo je odgovoren za malomarno poslovanje v njih? Prepričan sem, da je knjižničar manj kriv kot tisti, ki ga je postavil na to odgovorno mesto, čeprav ni bil prepričan v njegovo sposobnost. Ni res, da bi v naših vaseh ne mogli najti človeka, ki bi posle knjižničarja vestno opravljal. Vsak pismen človek bi znal vpisati naslov knjige, če ima za to veselje in voljo ter če ga kdo vodi in usmerja. Osebno sem prepričan, da ni ljudi, ki bi vodili in usmerjali delo knjižničarja. Zakaj jih ni — to pa je že začetek druge zgodbe.

-j-

★

CENTRALNO FILMSKO PODJETJE bo izdelalo za VI. kongres KPJ dokumetarni film, v katerem bodo prikazani dogodki med petim in šestim kongresom. Film bodo podarili maršalu Titu.

V SLOVENIJO se je vrnilo okrog 600 slovenskih izseljencev iz Francije. Naši rojaki bodo ostali na obisku v svoji domovini mesec dni.

—o—

Obrtniki - pozor!

Okrajna obrtna zbornica v Murski Soboti opozarja vse obrtne obrate, državne, zadružne in privatne, na redno prijavljanje in odjavljanje tuje delovne sile (pomočnike v obrti). Vse obrtne pomočnike resno opozarjamo, da se v bodoče ne bo v nobenem primeru priznavala neprijavljena doba zaposlitve. Vsak obrtni obrat ozir. vodja obrata bo najstrožje kaznovan, če delovna inšpekcija odkrije pri njem neprijavljeno delovno moč.

Obenem obveščamo vse privatne obrtnike, ki imajo v svojih obratih zaposleno tujo delovno silo (obrtniške pomočnike), da bomo do 20. avgusta končali s sklepanjem kolektivnih pogodb za privatni sektor obrtništva. Prepise sklenjenih pogodb si morajo obvezno nabaviti vsi privatni delodajalci pri tukajšnji zbornici. Pripominjamo, da je za kršitev Uredbe o sklepanju kolektivnih pogodb predvidena denarna kazen 10.000 dinarjev (Uradni list FLRJ št. 16/52).

Ponovno opozarjamo vse obrtne obrate, da je rok za sklepanje kolektivnih pogodb 1. september 1952. Preberite najnovejšo Uredbo o vajencih v Uradnem listu FLRJ štev. 39 z dne 25. avgusta t. l. V ta namen naprošamo vse občinske ljudske odbore, da omenjeno številko Uradnega lista staviio na vpogled obrtnikom svojega okoliša.

Vsem obrtnim obratom v Prekmurju priporočamo, naj si naročijo domači tednik »Ljudski glas«, v katerem bomo v bodoče redno objavljali vsa važna opozorila, obvestila in članke za obrtništvo.

Iz pisarne Okrajne obrtne zbornice v Murski Soboti.

ŠPORT

BELTINCI—BOGOJINA 4:2 (1:1)

V nedeljo, 3. avgusta, je bila odigrana prijateljska nagometna tekma med TDP Beltinci in TDP Bogojina.

Že v začetku tekme se je pokazalo, da sta se moštvi dobro pripravili na tekmo. To se je videlo iz tega, da v prvih dvajsetih minutah prvega polčasa vratarja skorajda nista dobila žoge. V glavnem se je borba vršila na sredini igrišča. Po dvajsetih minutah tekme se je Beltincem posrečilo prodreti na nasprotnikovo polje, nakar je sodnik zažvižgal faul v korist Beltinec. Faul je streljal center proti desni zvezi, kateri se je posrečilo poslati žogo v gol. Tako so v 22. minuti prvega polčasa dosegli Beltinci prvi gol. Ta rezultat se je držal vse do 43. minute prvega polčasa.

V prvih minutah drugega polčasa je srednji napadalec Bogojine rezultat povišal, tako da je Bogojina vodila z 2:1. S tem je Bogojina prešla še v večjo terensko premoč in kazalo je, da bo rezultat še povišala. Toda v akcijo je stopil sodnik, ki je že do takrat sodil pristransko. Tako je v 35. minuti drugega polčasa napačno sodil šestnajstmetrovko, katero je beltinska desna zveza poslala v gol. Nekaj minut nato je v kazenskem prostoru bogojanskega polja zažvižgal faul v korist Beltinec, kar bi vsekakor moral prisoditi v korist Bogojine, ker je beltinski igralec fauliral boganjskega. Na to je reagiral kapetan bogojanskega moštva ter zapovedal lastnemu vratarju, naj do nadaljnega ne brani; isti je zapustil vrata, dočim je beltinska desna zveza z žogo potresla mrežo. Zaradi takega sojenja se je posrečilo beltinskemu centru poslati žogo še enkrat v gol, nakar je sodnik odžvižgal konec.

Tako se je posrečilo Beltincem s pomočjo sodnika zvišati rezultat na 4:2. Zanimivo pa je to, da je kapetan beltinskega moštva sam pripomnil, preden se je tekma začela, da Bogojina ne bo zadovoljna s sodnikom. Kaj menite na to, ljubitelji nogometa?

L. C.

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 15. avgusta — Darko
Sobota, 16. avgusta — Rok
Nedelja, 17. avgusta — Radivoj, Julijana
Ponedeljek, 18. avgusta — Bronislava, Helena
Torek, 19. avgusta — Ljudevit, Janez
Sreda, 20. avgusta — Bernard
Četrtek, 21. avgusta — Ivana, Anastazij
Petek, 22. avgusta — Ostrivoj, Timotej
Sobota, 23. avgusta — Zdenka, Filip
Nedelja, 24. avgusta — Jernej

SONCE vzide v soboto, 16. avgusta ob 5,02, zaide ob 19,09. Dolžina dneva 14,07.

V petek, 22. avgusta vzide ob 5,08, zaide ob 19,01. Dolžina dneva 13,51.

GIBANJE LUNE — Mlaj dne 20. avgusta ob 16,20.

KINO

KINO SOBOTA predvaja od 15.—18. avgusta ameriški barvni film **„IRENA FORSYTE“**. — Od 19. do 21. avgusta ameriški film **„ZAPLEŠIVA“**

KINO LJUTOMER predvaja od 15. do 17. avgusta italijanski umetniški film **„NORČIJE V OPERI“**. Od 20. do 21. avgusta angleški umetniški film **„SESTRI“**

KINO RADGONA predvaja 16. in 17. avgusta jugoslovanski film **„MAJOR BAUK“**. — 20. in 21. avgusta ameriški film **„DEDINJA“**

KINO LENDAVA predvaja 16. in 17. avgusta ameriški film **„JANE EYRE“**. — 19. avgusta ameriški film **„BIL SEM VOJNA NEVESTA“**. — 23. in 24. avgusta angleški film **„BELI HODNIKI“**.

KINO GRAD predvaja 17. avgusta jugoslovanski film **„BARBA ŽVANE“**.

KINO PROSENJAKOVCI predvaja 17. avgusta avstrijski film **„KVARTET SCHRAMMEL“**.

MALI OGLASI

Beseda din 5. Za pismeno dajanje naslovov je priložiti din 20.

AVTOTAKSI HUJS v M. Soboti znižujem tarifo prevozov na 30 dinarjev za km. Parkiram v Hotelu »Zvezda«.

PRODAM PIANINO za ugodno ceno. Anton Macun, Maribor, Gosposka ulica 10/I.

PREKLICUJEM vse govorice v zvezi z mojimi orožnimi vajami. Jože Katona, čevljar.

KLAVIR znamke »Marshal« na prodaj. Naslov v upravi lista.

OSEBNI AVTOMOBIL »Škoda« in osebni avtomobil »Mercedes 170« v dobrem stanju na prodaj; vprašati na OLO Murska Sobota.

RADIJSKI APARAT, baterijski, 3+1-cevni, in sedlo prodam; vprašati v Črensovcih št. 15.

PREKLICUJEM ukradeno osebno izkaznico na ime Šiško Ivana, Radomerščak 52 p. Ljutomer in jo razglašam za neveljavno. Šiško Ivan, Radomerščak.

BESEDE IN STEVILKE o šolstvu v ljutomerskem okraju

Vsa področja družbenega življenja so v preteklih osvobodilni borbi doživela temeljite preobrazbe, tako tudi šolstvo. Od stare družbe smo prevzeli šolska poslopja v boljšem ali slabšem stanju, nikakor pa nismo mogli prevzeti sistema in duha kapitalističnega šolstva, kajti nova družba rabi drugačnega človeka kot stara, zato se mora novim vzgojnim smotrom prilagoditi način in vsebina šolanja ljudi.

Ena največjih pridobitev naše revolucije na področju šolstva je ta, da ima vsak človek pravico in tudi možnost doseči najvišjo izobrazbo. Pravico je imel tudi prej, toda možnost so imeli le bogatejši sloji. Saj se spominjamo, s kakšnimi težavami je bil povezan študij delavskega ali bajtarskega otroka. Da bi se omogočil nadaljnji študij tudi tem otrokom, je ljudska oblast kmalu po osvoboditvi začela ustanavljati v vseh večjih krajih sedemletke, ki so imele štiri razrede osnovne šole in tri razrede enake nižji gimnaziji. Kmalu pa so se sedemletke ločile v osnovne šole in nižje gimnazije. Tako je zagotovljeno načelo, da si lahko vsak pridobi tudi najvišjo izobrazbo, **kajti iz nižje gimnazije, ki je obvezna za vse,** ki do tja pridejo, lahko gre učenec v višjo gimnazijo, od tu pa na visoko šolo, ali pa iz nižje gimnazije v strokovno šolo in obrt. Seveda še danes to načelo ni povsem uresničeno, kajti v tem kratkem času še ni bilo mogoče ustvariti tako gosto mrežo gimnazij ali postaviti dijaške domove, da bi lahko prav vsi učenci šli v gimnazijo. Poleg tega pa še gospodarska zmogljivost države danes ni taka, da bi lahko država prevzela vsa bremena šolanja mladine na svoje rame.

I. Osnovne šole

V ljutomerskem okraju je po združitvi z radgonskim ena dvorazredna osnovna šola (v Orehovcih), 14 štirirazrednih in 9 osemrazrednih šol. Štirirazredne osnovne šole so tam, kjer je v istem kraju ali bližini gimnazija. Osemletne šole pa so tiste, ki so preveč oddaljene od gimnazij, da bi v njo lahko poslale prav vse svoje učence. Te imajo tudi razrede višje osnovne šole. Osemletno šolo imamo tudi na Svetinjah, kjer bi po številu učencev lahko bila gimnazija, a manjkajo pogoji: prostori, učne moči za gimnazijo, zbirke učil itd. Če pa tega ni, pa je gimnazija samo na papirju. Ko pa bo dovolj kadra, je vsekakor treba tu ustanoviti gimnazijo. Prihodnje šolsko leto bo verjetno še ena osemletna šola, in sicer pri Mali Nedelji, kjer je bila dosedaj gimnazija. Tu ni niti enega predmetnega učitelja in ni nobenih izgledov, da bi kakega lahko dobili. Tako bi pač bila gimnazija res samo po imenu.

V osemletnih osnovih šolah ljutomerskega sektorja je bilo v V. razredu v preteklem šolskem letu 173 učencev, v prihodnjem pa bodo 104 učenci, **ki se ne morejo vpisati v nižje gimnazije, ker sedanja mreža nižjih gimnazij tega še ne dopušča. Predvsem so to učenci s** področja Svetinj. Na radgonskem sektorju pa je bilo v višjih razredih osemletnih šol 240 učencev. Tukaj torej 33 odstotkov učencev ne more dobivati gimnazijske izobrazbe zaradi oddaljenosti gimnazij.

Sedaj pa si oglejmo šolske uspehe na naših osnovnih šolah. Obravnavali jih bomo ločeno za bivši ljutomerski in bivši radgonski okraj, saj sta se združila šele tik pred koncem šolskega leta in sta oba sektorja ločeno pregledala dva inšpektorja, zaradi česar so tudi statistična poročila ločena.

Učni uspeh na osnovnih šolah ljutomerskega sektorja je v letu 1951-52 znašal 79,5 odst. V primerjavi z lanskim letom se ni bistveno spremenil. Ta odstotek nam pove, da je vsak peti učenec osnovne šole zaostal. Ali je res vsak peti naš otrok duševno nezrel za svoj razred? To ne more biti, saj bi potem vsak peti naš človek moral biti duševno manj razvit. To bi bila nesreča za naš narod. Vzroki padcev so drugje. O njih bomo govorili pozneje.

Največ pozitivnih učencev je na osnovni šoli v Ljutomeru, in sicer je od 498 obiskujočih izdelalo 414 ali 83 odst., na drugem mestu je osnova šola na Svetinjah z 82 odst., na tretjem Razkrižje z 82 odst., potem Cezanjevci 80 odst., Stara cesta 80 odst., Križevci 80 odst., Cven 79 odst., Veržej 79 odst., Miklavž 79 odst., Runeč 77 odst., Tomaž 76 odst., Vučja vas 76 odst., Mala Nedelja 75 odst. in Kog 75 odst. Iz tega vidimo, da je razlika med najvišjim in najnižjim odstotkom prav majhna, saj znaša komaj 7,5 odst. To pomeni, da naše šole že prav enotno ocenjujejo, torej ni več tistih velikih razlik med izredno strogimi in izredno popustljivimi šolami.

Od ljutomerske šole upravičeno pričakujemo najboljši uspeh, saj ima največ kvalificiranih učnih moči, najboljše prostore, največjo zbirko učil itd. **Da pa je Kog na zadnjem mestu, ni nič čudnega, saj že sedem let poučujejo v baraki z dvema prostoroma 200 učencev. To je samo resen opomin vsem tistim, ki so odgovorni za obnovo porušenih šol, ki so pozabili na najbolj prizadeti Kog.** Ta odstotek pa ne pokaže, da je učiteljski kolektiv na Kogu z nadčloveškimi napori dosegel ta rezultat, ki je prav toliko vreden kot ljutomerskih 83 odst.

Na radgonskem sektorju pa je povprečni učni uspeh znašal 73 odst., torej za 6 odst. manj kot na ljutomerskem sektorju. To ni nič čudnega, saj je manjkalo mnogo učnih moči, a v bivšem ljutomerskem okraju so bile šole skoraj polno zasedene.

Najboljši uspeh je dosegla osnovna šola na Kapeli: 84 odst., potem sledi Stara gora 81 odst., Radenci 79 odst., Radgona 74 odst., Negova 73 odst., Ščavnica 72 odst., Orehovci 71 odst., Videm 68 odst., Stogovci 67 odst. in Apače 64 odst. Na teh šolah pa je v nasprotju s šolami na ljutomerskem sektorju razpon med najvišjim in najnižjim odstotkom prav velik, saj znaša kar 20 odst., kar je vsekakor nezdrav pojav, ki kaže, da učiteljstvo reduje še zelo neenotno in da je na nekaterih šolah uspeh prav nerealen. Zato pač ne smemo razporediti šol v boljše in slabše po gornjem redu, temveč bi pri realnejšem in enotnejšem ocenjevanju bil vrstni red zelo spremenjen. Torej bo treba ocenjevanje tudi na teh šolah poenotiti.

Velika ovira pri šolskem delu je pomanjkanje šolskih prostorov. Na šolah ljutomerskega sektorja je v šolskih poslopjih 69 učilnic, v katerih so poučevali 109 oddelkov osnovne šole in nižje gimnazije, torej je bil v 40 oddelkih pouk popoldne. Ta pouk pa je mnogo manj vreden kot dopoldanski. Pozimi ga ovira kratek dan, poleti pa pridejo učenci v šolo že izmučeni od dopoldanskega dela. Zato se v teh oddelkih opaža, da tudi ob veliki prizadevnosti učiteljstvo ne more doseči svojemu trudu odgovarjajočih učnih uspehov. Ker je vprašanje učilnic eno najbolj perečih vprašanj, posveča Svet za kulturo in prosveto v Ljutomeru kot tudi krajevni činitelji temu vprašanju dokajšnjo pozornost. V okviru materialnih možnosti išče začasne ublažitve tega stanja. Tekom šolskega leta so s prizidavo pridobili eno novo učilnico na Razkrižju, eno pri Kostanju, sedaj prizidavajo na nižji gimnaziji v Ljutomeru dve učilnici, na osnovni šoli na Kogu eno učilnico, s prezidavo zadružnega doma v Logarevcih pa bodo pridobili do prihodnjega šolskega leta še dve učilnici.

Ko primerjamo letošnje učne uspehe osnovnih šol z lanskimi, pa tudi ugotavljamo, da se je znanje učencev od lani tudi dvignilo, čeprav nam tega odst. ne pokaže. Vemo namreč, da se je učiteljstvo zavedlo, da je treba v osnovni šoli strogo prebirati učence za gimnazijo, če hočemo popraviti uspehe naših gimnazij. Ocenjevanje je bilo strožje kot lansko leto. V gimnazijo naj bi prišli res tisti dobri učenci, ki so zanjo sposobni. Na drugi strani pa, če bi odbirali samo v 4. razredu, bi se tu nabralo preveč ponavljalcev, ki bi ovirali vsako delo v tem pogledu. Zato se mora ta izbor vršiti pač v vseh razredih in ne samo na koncu — v IV. razredu.

Nadaljevanje sledi

Od 24. avgusta
do 7. septembra 1952

„PREKMURSKI TEDEN“

V MURSKI SOBOTI

VELIKA GOSPODARSKA RAZSTAVA,
RAZSTAVA INDUSTRIJE IN OBRTI,
DOMAČE OBRTI,
KMETIJSTVO,
LJUDSKE UMETNINE,
RAZSTAVA DOMAČIH UPODABLJAJOČIH UMETNIKOV,
REVIJA LJUDSKOPROSVETNEGA IN KULTURNEGA DELA S SODELOVANJEM VSEH ORGANIZACIJ IN DRUŠTEV

Sreča
se vam ponuja, le po nej
sezite!
Kupite tombolsko kartico za VELIKO TOMBOLO ob zaključku Prekmurskega tedna v Soboti
7. septembra 1952.

KMETJE, ZADRUŽNIKI!

Obveščamo vas, da potom pooblaščenih kmetijskih zadrug dnevno odkupujemo vse vrste žit po najvišjih dnevnih cenah: pšenica kg 18.- din, rž 14.80 din, soržica 14.80 din, oves in ječmen po 14.40 din za kg, itd. — Nadalje bomo nudili našim odjemalcem vse vrste močnatih krmil kot otrobe, mekine, mešana krmila itd. Naročila sprejemajo vse pooblaščene zadruge v Obmurju!

Kmetje! Kupujte in prodajajte svoje pridelke le v kmetijskih zadrugah!

„ŽITOFOND“, Murska Sobota

POLJEDELSKE STROJE - razne strojne dele in orodje vam nudi
TOVARNA POLJEDELSKIH STROJEV – MARIBOR
v svoji prodajalni v MURSKI SOBOTI, Ivanocijeva ulica 7.
Kmetovalci, zadružniki! Obiščite nas, oglejte si stroje in orodje v naši novi prodajalni

„TAJNI DOKUMENTI O ODNOSIH VATIKANA IN USTASKE NDH“

(Nadaljevanje in konec)

Ustaši so imeli tesne stike tudi z vrsto drugih kardinalov, kot kardinali Pizzardom, Mercattijem, Machetti-Selvogianijem, Pelegrinettijem, Felicem, Famasoni, Bioudijem, prelatom Candijem, nuncijem Micarijem itd. itd. Pri vseh teh ljudeh so po zgledu papeža naleteli na prijateljsko razpoloženje in pomoč, nihče ni nikdar izrekel ostre besede na račun njihovih zločinov, razen kardinala Tisseranta, ki jim je cinično metal v obraz njihove zločine, toda hkrati tudi sam kot tajnik »Svete kongregacije za Vzhodno Cerkev« podpisal odločbo, s katero je sredi leta 1941 dal Vatikan svobodne roke za množično prekrščanje Srbov s križem in bodalom.

V Vatikanu so uživali posebne simpatije papeža ustaški pooblaščenci. Nič manjše simpatije pa ni užival s strani ustašev tudi papežev legat v NDH Marcone se je izkazal vreden svojega poslanstva V neprestanem stiku s Pavelićem in ustaškimi funkcionarji, večkrat sredi najhujših zločincev v ustaških vojaških formacijah, ob priliki številnih obiskov in izjav — povsod je Marcone kazal, kakšen pomen daje Vatikan ustaštvu, kako ga ceni in podpira. Čeprav običajno Vatikan v vojnem razdobju ne imenuje na izpraznjena mesta škofov, je to v svoji posebni skrbi za NDH storil. Izrazita ustaša Čule in Šimrak sta dobila škofovski pastirski palici, nadškof Stepinac pa je bil s strani Vatikana imenovan za vojnega vikarja ustaške vojske.

Posebno poglavje v odnosih Vatikana z NDH zavzema problem likvidacije Srbov in pokatoličevanja pravoslavnih. Ustaški zločinci so že v začetku NDH jasno povedali, da nameravajo likvidirati Srbe na Hrvatskem in pravoslavne prekrstiti. 24. julija je objavil »Novi list« govor župnika v Udlini Mate Maguša, v katerem je dejal: »Doslej smo delali za katoliško vero z molitvenikom in križem, zdaj pa je prišel čas, da delamo s puško in revolverjem.« V klerofašistični reviji »Hrvatska smotra« je izšla leta 1943 »razprava« duhovnika dr. Ive Guberina, v kateri se ta poziva na katoliško moralko in pravi med drugim: »Prihodnja je pravica hrvatske države in naroda, ozdraviti svoj organizem tega strupa (pravoslavnih in Srbov). Ustaško gibanje je začelo s tem delom. Uporablja sredstva, katerih se poslužuje vsak zdravnik pri zdravljenju organizma. Kjer je treba dela tudi potrebne operacije...« Toda po katoliški moralki je mogoče celo več. Guberin nadaljuje: »Proti takšnemu nasprotniku je dovoljena tudi obramba z mečem, po potrebi celo preventivna, ne da bi čakali čas napada.«

To, kar je pisal cerkveni dostojanstvenik na osnovi katoliške moralke, pa ne pomeni nič drugega kot nalog: iz preventivnih razlogov koljite vse, tudi otroke v zibelki.

Med tem ko Pavelić izdaja 3. maja zakonsko uredbo o prihodu iz ene vere v drugo, izdaja 15. maja nadškofijski urad uredbo o tem, kdo sme biti sprejet v katoliško vero, istočasno pa vodi preko svojega časopisa »Katoliški list« nadškofija gonjo proti pravoslavnim in Srbom. Pavelićev urad za vero, ki mu je načeloval duhovnik Dionizij Juričev in nadškofija so začeli pošiljati po Hrvatski svoje »misionarje«. Citirajmo del govora Dionizija Juričeva v Stazi, v katerem je dobro označen zločinski način dela teh »misionarjev«.

»Jaz sem dal v teh krajih očistiti vse od piščanca do starca,« je govoril Juričev, »ker danes ni greh ubiti niti otroka, starega sedem let, ki ovira naše ustaško gibanje... Nikar ne mislite, da zato, ker sem v duhovniški obleki, ne morem, kadar je treba, vzeti v svojo roko strojnico in postreliti vse do zibelke, vse ono, kar je proti ustaški državi in oblasti.« S takimi metodami so delali katoliški misionarji pri prekrščevanju pravoslavnih.

In kaj je pri vsem tem napravil Vatikan?

Sveta kongregacija za vzhodno Cerkev je poslala dr. Stepincu jezuitsko sestavljen akt, v katerem piše o vrnitvi v katolicizem tistih, ki naj bi bili — kakor so to radi razglašali ustaši pod pretnjo in pritiskom v preteklosti — odstopili od katoliške vere. »Ako vaša prevzvišenost prikaže to potrebo svojim častnim bratom (škofom) v Hrvatski, bo dosegla ponovno zaslugo s tem svojim dragocenim prispevkom za pravilen razvoj katolicizma, kjer so tolike nade za spreobrnjenje nezdruženih...« Ta akt je bil poslan Stepincu v času, ko je v Hrvatski že tekla v potokih kri pravoslavnih.

Vatikan je imel številne možnosti da zve resnico o pokristjanjenju, saj je imel v Zagrebu celo svojega legata. Toda Vatikan k tem zločinom ni imel ničesar pripomniti, saj so bili v skladu z njegovo dolgoletno politiko širjenja na Vzhod. Celo več, ko so nekateri škofje začeli dvomiti o pravilnosti prehoda v Katoliško cerkev pod takimi pogoji, je prišel preko papeževega legata Marcona iz Vatikana odgovor, ki tak prehod v katoliško cerkev odobrava. Tak odgovor Vatikana je dal ustaškim zločincem samo še novih vzpodbud. Ne samo iz dokumentov, ki jih objavlja knjiga, marveč tudi iz zadržanja klera je jasno razvidno, da pokristjanjenje z mečem in križem ni bila samo stvar ustašev, marveč stvar, izvedena v sporazumu in po nalogu Vatikana.

V zadnjem delu opisuje ta izredno važna knjiga številne akcije Vatikana, da bi rešil NDH razpada in z raznimi kombinacijami ohranil to svojo »katoliško« stavbo na Balkanu. Delajo se načrti o raznih katoliških federacijah, Vatikan poskuša pri vladah na Zahodu, toda vse to jim ne uspe in jugoslovanski narodi so s svojim bojem proti okupatorju in vsem, ki bi radi živeli na njihov račun, odločno pometli. Knjiga »Tajni dokumenti«... odkriva pred nami gnusno podobo jezuitske nemoralnosti in pokvarjenosti, dolgoletno politiko sovraštva Vatikana do skupnosti naših narodov.

-on

Po »Ljudski pravici«